

Številka: 00104-48/2019/7

Datum: 28. 3. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje mag. Branka Grimsa v zvezi s čezmejnimi projektom razglasitve Brd za del kulturne dediščine UNESCO

Vlada Republike Slovenije podaja Državnemu zboru Republike Slovenije odgovor na pisno poslansko vprašanje mag. Branka Grimsa v zvezi s čezmejnimi projektom razglasitve Brd za del kulturne dediščine UNESCO.

Republika Slovenija je pogodbenica vseh relevantnih mednarodnih kulturnih konvencij, med njimi tudi UNESCO Konvencije o varstvu kulturne in naravne svetovne dediščine iz 1972. Omenjena Konvencija je podlaga za Seznam svetovne kulturne in naravne dediščine (v nadaljevanju: Seznam svetovne dediščine), na katerem ima Slovenija trenutno štiri vpise. Predlog nominacije Klasičnega krasa za vpis na Seznam svetovne dediščine v kategoriji narava je bil oddan Centru za svetovno dediščino v mesecu januarju in je v postopku evalvacije, projekt vodi Ministrstvo za okolje in prostor. Za oddajo pa bo v prihodnjih mesecih pripravljena tudi nominacija stavbnih in urbanističnih del arhitekta Jožeta Plečnika, ki jo vodimo na Ministrstvu za kulturo skupaj z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje.

Skladno s pravili UNESCO mora država pred formalno vložitvijo nominacije izbranega spomenika ali spomeniškega območja za vpis na Seznam svetovne dediščine, pripraviti tudi prijavo za tako imenovani Poskusni seznam, in ga formalno oddati Centru za svetovno dediščino v Parizu najmanj eno leto pred vložitvijo nominacije. Poskusni sezname so v izključni domeni držav in predstavljajo mehanizem načrtovanja in valorizacije nacionalno pomembne kulturne in naravne dediščine, ki utegne imeti potencial tudi za zelo prestižen in globalno prepoznaven Seznam svetovne dediščine. Kot nominacije za vpis na Seznam svetovne dediščine tudi vpise na Poskusni seznam odobri Vlada RS, po predhodni medresorski uskladitvi vseh ministrstev, pristojnih za UNESCO po vsebinski ali zunanjepolitični plati.

Projekt priprave nominacije čezmejnega kraja Brd / Collio / Cueli za vpis na UNESCO Seznam svetovne dediščine poteka v sodelovanju med obmejnimi občinami od leta 2015, ko je bilo podpisano pismo o nameri med slovensko občino Brda in osmimi italijanskimi občinami, ki so projekt predlagale in ga vodijo na lokalni ravni. Na slovenski strani ima vodilno vlogo Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda (v nadaljevanju: zavod), ki je leta 2017 tudi imenoval slovensko delovno skupino za pripravo projekta. Načelno podporo projektu so večkrat izrazile tudi druge slovenske in italijanske strokovne in državne institucije, predvsem zaradi spodbujanja tovrstnega čezmejnega sodelovanja, ki prispeva k promociji slovenske dediščine, kulture in turizma v mednarodnem prostoru.

Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju: ministrstvo) se v aktivnosti, povezane s projektom, formalno (še) ni vključilo, saj je projekt potekal neodvisno na lokalni, čezmejni ravni in predvsem na delovnem, strokovnem nivoju. Po uvodnem sestanku s predlagatelji projekta v letu 2017, so nas o zadnjih aktivnostih na projektu seznanili predstavniki zavoda iz Brd v sredini januarja

letos. Predstavili so nam trenutno delovno gradivo in nas seznanili tudi z namero partnerjev iz Italije, da omenjeno skupno dokumentacijo preoblikujejo v Poskusni seznam in ga formalno vložijo na Center za svetovno dediščino do konca januarja.

Ministrstvo je skupaj s strokovnjaki Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije v veliki časovni stiski gradivo sploh prvič pregledalo in se dodatno sestalo tudi s predstavniki zavoda iz Brd, ki so predstavili stališča delovne skupine za pripravo projekta. Prav tako smo na delovni ravni vzpostavili komunikacijo neposredno s pristojnim italijanskim ministrstvom za kulturo in si izmenjali preliminarne strokovne stališča.

Z vsebinskega stališča je gradivo, ki smo ga prejeli v vpogled, delovne narave in ne utemljuje v zadostni meri potenciala tako imenovane izjemne univerzalne vrednosti, ki je podlaga za vpis na Seznam svetovne dediščine. Kljub navedbi predlaganih kriterijev za vpis, izbor sestavnih delov serije ni bil opravljen, niti ni bila pripravljena primerjalna analiza, ki bi utemljila vpis te pokrajine v kategoriji kulturne krajine. Umanjkal je tudi razmislek o upravljanju s spomeniškim območjem, ki bo geografsko povezal predlagane posamične sestavne dele, in razmislek o pravni zaščiti, torej ustrezni razglasitvi spomeniškega območja. Vse navedeno predstavlja kriterije in pogoje za vpis na Seznam svetovne dediščine, zato je že v fazi priprave Poskusnega seznama vsaj osnovna opredelitev ključna. Dobro pripravljene Poskusni sezname bistveno pomagajo pri kasnejši pripravi nominacij za Seznam svetovne dediščine, preuranjene oddaje predlogov, ki niso pripravljene po pravilih UNESCO, praviloma ne prinesejo kakšne prednosti. Ker je

po formalni plati dovoljena kvota za oddajo nominacij iz Slovenije za 2019 in 2020 že dosežena, preuranjena oddaja Poskusnega seznama za spomeniško območje Brd tudi ni smiselna.

Vsi sogovorniki smo se strinjali, da je treba z razvojem projekta nadaljevati po predpisanih in vnaprej usklajenih korakih, okrepiti predvsem vsebinski razmislek o konceptu nominacije in utemeljitev njegovega potenciala. Z namenom podrobnejšega pregleda koncepta nominacije in strokovne valorizacije predlaganega območja ter pogovora o nadaljnjem delu na projektu, se je ministrstvo z zavodom iz Brd že dogovorilo za delovno srečanje konec marca, na katerem bodo sodelovali vabljeni strokovnjaki in deležniki z znanjem in izkušnjami s področja UNESCO Svetovne dediščine. Ocenjujemo, da bo to podlaga za pripravo gradiva za Poskusni seznam, ki bi lahko bil pripravljen v letošnjem letu, če bo projekt izpolnjeval kriterije UNESCO in bodo strokovne službe prepoznale potencial za vpis na Seznam svetovne dediščine.

Ministrstvo bo opravilo vse potrebne formalnosti, povezane z UNESCO Konvencijo o svetovni dediščini, in Poskusni seznam oddalo na Center za svetovno dediščino, ko bo na podlagi pozitivne strokovne ocene o primernosti projekta potrjen na Vladi. Že sedaj pa smo na voljo za strokovno pomoč pri projektu - podobno kot usmerjamo in sodelujemo pri vseh ostalih aktivnostih s področja valorizacije, promocije in upravljanja s kulturno dediščino. Ministrstvo svoje znanje in izkušnje z mednarodno prepoznavo materialne in nesnovne kulturne dediščine, ki je bila v zadnjem desetletju uspešno vpisana na različne sezname pod okriljem UNESCO, skupaj s partnerskimi institucijami razvija in nadgrajuje skladno z določenimi prioritetami.